

Waar pastoors juichen om het overlijden van iemand die meer dan vijftig jaar in de parochie werkte: de St. Jozefskerk.

IN MEMORIAM: JOZEF BERDEN

"HIJ OVERLEED MET Z'N HANDEN OP HET PIANOKLAVIER IN ZIJN KELDERTJE. EENZAAM."

Jozef Berden is niet meer.

Familieleden zijn ervan overtuigd dat de Oostendse meester-organist op 14 november jl. "stierf van verdriet" na de perikelen omtrent zijn ontslag in de St. Jozefskerk.

Het stoffelijk overschot van de man (71) werd op 20 november burgerlijk begraven. In alle stilte, en zonder enige kerkelijke inmenging. Zo was zijn laatste wens geweest.

Het is dinsdag 17 november, kwart voor vijf in de voormiddag en op de Alfons Pieterslaan heerst de dagelijkse gezellige drukte van huiswaarts kerende schoolkinderen, pendelaars en inkopen doende huisvrouwen. Een grijs mannetje begeeft zich met drukke stappen doorheen de massa en stapt de winkel voor bureelartikelen van dhr. Vandevre binnen, kerkraadslid in de St. Jozefsparochie.

In dit blad werd het grijze mannetje ooit als "nors mannetje" omschreven, maar die omschrijving is nu duidelijk allerminst van toepassing. Zoon Vandevre is druk doende met het aanprijzen van een nieuw type printer, maar het mannetje onderbreekt het gesprek tussen handelaar en klant op een triomfantelijke, jolige toon: "Hebben jullie het grote nieuws al gehoord?" Het mannetje heet Paul Dehem, is onderpastoor in de St. Jozefskerk en is daar tevens belast met een aantal financiële taken. Hij grijnst zoals hem dat in geen jaren lukte en vervolgt kinderlijk fluisterend, met een ingetogen plezier: "... Berden is dood."

TWEE ORGELPIJPEN

Het was zaterdag 14 november en op diezelfde Alfons Pieterslaan was het toen ook druk. Ex-organist van de St. Jozefsparochie Jozef Berden maakte een ommetje. Hij had even voordien eens ernstig met zijn vrouw gepraat. Als ze het proces zouden winnen, dan zouden ze samen een oude droom waarmaken, dan zouden ze samen naar Moskou gaan. Eindelijk zouden ze de kunstschatten daar kunnen gaan bezichtigen. Dat zou nog eens iets anders zijn dan het Louvre, waar ze enkele jaren terug nog samen naartoe waren gegaan.

En nu, had mijnheer Berden gezegd, zou hij toch eens langslopen bij De Stoeten Ostendenoare. Het was zaterdagmiddag en hij zou er nu wel iemand treffen. Dat had hij liever zo. Naar men in de stad rondvertelde hadden die gasten het in hun novembernummer verschenen artikel over het proces tegen de kerkfabriek in hun etalage gehangen. Dat wou hij toch eens met zijn

eigen ogen zien.

Het zou het laatste ommetje worden van Joseph Berden.

Het is vrijdag 20 november in de vroege, kille en mistige ochtend. De wagen van Nuytten houdt halt op de stedelijke begraafplaats aan de Stuiverstraat. De kist met het stoffelijk overschot van Joseph Berden wordt ten grave gedragen. Zonder heilige sacramenten, zonder kerk. Een non die het even voordien in het mortuarium van het A.Z. Brugge had aangedurfd om een kruis te slaan werd onmiddellijk terecht gewezen door een daardoor kennelijk diep beledigde moeder, dochter en zoon. Op het graf van de ex-organist zal het kruis worden vervangen door twee orgelpijpen. In de kist werd op Berdens borst een gedeelte van een orgelklavier gelegd.

Wij vertellen U dit alles niet om U te doen wenen. Het heengaan van Joseph Berden is een groot verlies voor het cultureel leven in de stad. Eigenlijk dateert dit heengaan al van op 1 september 1981 toen Joseph Berden uit de kerk werd gezet omdat hij zich niet steeds had gebogen naar de grillen van de van zwarte oorlogsverledens Vlaams-nationale en Zuidafrikaanse sympathieën wemelende kerkraad.

Officieel heette het dat Berden de pensioengerechtigde leeftijd had bereikt (65), terwijl in dit land wellicht meer organisten ouder dan 65 zijn dan jonger. En als ze dan al aan hun 65ste op pensioen worden gestuurd - wat dus in de praktijk zelden of

PROCES GAAT DOOR

Het overlijden van Joseph Berden betekent niet dat het door hem tegen zijn vroegere werkgever aangespannen proces zou worden stopgezet. De erfgenamen hebben zich geëngageerd om de procedure - die in een eindstadium verkeerde - voort te zetten.

Advertentie

nooit gebeurt - dan wordt hen daarbij geen verbod opgelegd om nog het oksaal te betreden (waar het orgel staat opgesteld). "Het was een morele moord", zeggen mevrouw en zoon Berden, "sedert de dag dat hem het orgel werd ontnomen was hij nooit meer dezelfde. Het betekende een harde slag, een shock voor hem. In zijn binnenste vocht hij ertegen, hij kon het gewoon niet begrijpen. Ten slotte is hij gestorven van verdriet."

De laatste jaren had Joseph Berden zich toegelegd op de schilderkunst. Hij maakte kopies van schilderijen van Renoir, Aingre en Rubens. Daar wou hij niet mee naar buiten treden, hij was en bleef organist. "Berden was een natuurtaent, het zat in hem. Toen het er niet meer via dat kerkorgel kon uitkomen, begon hij te schilderen"

Officieel heette het dat Berden de pensioengerechtigde leeftijd had bereikt (65), terwijl in dit land wellicht meer organisten ouder dan 65 zijn dan jonger. En als ze dan al aan hun 65ste op pensioen worden gestuurd - wat dus in de praktijk zelden of nooit gebeurt - dan wordt hen daarbij geen verbod opgelegd om nog het oksaal te betreden (waar het orgel staat opgesteld). "Het was een morele moord", zeggen mevrouw en zoon Berden, "sedert de dag dat hem het orgel werd ontnomen was hij nooit meer dezelfde. Het betekende een harde slag, een shock voor hem. In zijn binnenste vocht hij ertegen, hij kon het gewoon niet begrijpen. Ten slotte is hij gestorven van verdriet."

De laatste jaren had Joseph Berden zich toegelegd op de schilderkunst. Hij maakte

kopies van schilderijen van Renoir, Aingre en Rubens. Daar wou hij niet mee naar buiten treden, hij was en bleef organist. "Berden was een natuurtaent, het zat in hem. Toen het er niet meer via dat kerkorgel kon uitkomen, begon hij te schilderen" vatte sir **B. Scott** lid van een Britse Vereniging die culturele uitwisselingen van organisten e.d. organiseert.

Hij was er bij, op de perskonferentie op 20/11 waar zoon **Jean-François Berden** het

tot dan toe verzwegen overlijden van dhr. Berden had bekend gemaakt. Daar werd met weinig of geen woorden gerept over het proces-Berden (de kerkfabriek betaalde haar organist in de 53 jaar dienst nauwelijks de helft van het wettelijke voorziene loon uit en dat komt neer op een tekort uitbetaalde som van 10 miljoen fr.)

Het opzet van deze perskonferentie had met de loonzwendel niets te maken. Mijn vader was een groot kunstenaar. Wij willen dat hij in zijn stad geëerd zal worden zoals dat past. Het is het minste wat men nog kan doen voor hem" verklaarde zoon Jean-François.

Met een aantal mensen werken we momenteel aan een Oostends komitee dat huldeconcerten e.d. zal organiseren voor mijn vader. Tevens willen we een zaaltje inrichten met een orgel. Het wordt, héél nadrukkelijk, een niet-kerkelijke inrichting. Want daar stellen wij ons nu toch vragen bij - waarom moet je als liefhebber van deze muziek naar een kerk? Hebben vrijzinnigen geen recht op de mogelijkheid om van orgelmuziek te genieten?

Tot slot citeren wij nog even het weekblad *Blik* dat net vóór het overlijden van dhr. Berden een reportage bracht over het proces - *Blik deed weinig anders dan "De Stoeten" citeren* - en hem toen vroeg wat dat achterstallig loon voor hem betekende: "De kerkfabriek heeft die zaak keer op keer doen uitstellen omdat ze erop rekent dat ik binnenkort mijn pijp blaas."

Nog geen twee weken later vond zijn 11-jarige kleindochter hem in de kelder waar hij zich altijd had opgesloten voor zijn werk. Dood.

(DDC)

"EEN MEESTER"

Wie er de tegenwoordig zowat overal verschenen artikels over de zaak-Berden op naleest zal zich afvragen waarom het verlies van het St. Jozefs-kerkorgel automatisch het einde van Berdens artistieke carrière moest betekenen. Er waren toch nóg orgels?

*Wij legden deze vraag voor aan dhr. **B. Scott**, lid van **British Organ Society** en in die hoofde organisator van verschillende internationale culturele uitwisselingen.*

Het was op één van deze uitwisselingsmanifestaties dat de Brit kennis maakte met de Oostendse organist.

"This was amazing. Wat die man kon was fantastisch. Ik hoorde Joseph Berden voor het eerst spelen in Parijs. Hij bracht toen een concert n.a.v. het 150-jarig bestaan van jullie land. Ik wou hem meteen voor een tournee in Groot-Britannië. We zijn daar toen ook onmiddellijk mee gestart, kontakten gelegd e.d...

En toen alles praktisch geregeld was kwam er een bericht uit België. Berden deed het niet. Hij kon zich niet voorbereiden. Men had hem z'n orgel afgenomen.

Ik weet dat iedereen dan onmiddellijk

denkt: "geef hem een ander orgel", maar dat gaat zomaar niet. Elk instrument is anders. Voor een organist in het bijzonder. Orgelmuziek roept een sfeer, die omgeving nodig. Hij put uit de mogelijkheden die hem door dat ene, dat zo specifieke instrument worden geboden. Berden moest, zoals alle goede organisten, in een soort trance raken vooraleer hij begon te spelen. Hij had dat nodig.

*Vergelijken? Hoe zou ik dat moeten doen? Berden was een leerling van de Mechelse **Flor Peeters**. Hij behoorde tot de Franse school, hij was een meester in de improvisatie-techniek. Als ik Berden met een andere beroemdheid-op-het-orgel zou moeten vergelijken, dan zou ik maar **Louis Vienne** nemen. Die man was een meester, maar hij kreeg op zekere dag, na één of ander konflikt, van de kerkelijke overheid te horen dat hij niet meer op het kerkorgel zou mogen spelen. Hij stierf achter het klavier, bij het spelen van z'n laatste stuk...*

Nu ik het hele verhaal Berden ken, kan ik als Engelsman maar één ding besluiten: in ons land zou zoiets nooit gebeuren. Wij Britten, wij hebben respect voor een kunstenaar. Wat voor meningsverschil er ook zou mogen bestaan. nóóit zou men bij ons zoiets doen."

(DDC)

Advertentie

Elke dag in 't
KROEGSKE

**WEER IETS
NIEUWS TE
BELEVEN**

- in het glas
- op de tafel
- aan de toog